

Societat

TECNOLOGIA

Els 'youtubers' porten la ciència a milions de mòbils

Continguts entretinguts atreuen el jovent en una plataforma en què també hi ha vídeos poc rigorosos

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

“Les vacunes són segures, ja se n’han provat 270 milions de dosis. I no menys important, són eficaces, és a dir, funcionen”. Qui parla és Rocío Vidal, la coneguda *youtuber* del canal La Gata de Schrödinger, des d’on intenta divulgar ciència i desmuntar les pseudociències. En aquest vídeo, amb més d’1,7 milions de visualitzacions, Vidal resol dubtes sobre el virus del papil·loma humà. Vestida amb una bata blanca, s’acosta a la càmera, posa la imatge en blanc i negre i etziba: “Antivacunes, sou un perill per a la societat!”

Com ella, altres *youtubers* com Martí Montferrer (CdeCiència), José Luis Crespo (QuantumFracture) o Eduardo Saénz de Cabezón (Derivando) intenten acostar la física, la biologia, la salut o les matemàtiques a un públic massiu a través de la xarxa. Fan entreteniment divulgatiu. Amb ells la ciència surt dels laboratoris i entra en milions de mòbils.

A YouTube es miren cada dia més de mil milions d’hores de vídeo. Una part permeten aprendre sobre l’Univers, els animals o les equacions. “YouTube aporta a la divulgació científica un format audiovisual gratuït que pot ser consumit en qualsevol lloc del món”, explica Martí Montferrer, el *youtuber* que comanda el canal CdeCiència.

Tant *influencers* com altres pro-

fessionals de la ciència, la salut i la comunicació coincideixen en assenyalar les bondats de la plataforma YouTube per fer que la ciència i la salut arribin a tothom. Així, l’accés a un públic potencial massiu, la gratuïtat, l’impacte del format audiovisual, la interacció amb la comunitat i la possibilitat de veure continguts 24 hores al dia catapulten el coneixement.

Però els que aconsegueixen que aquest coneixement s’assimili són ells i elles, els *youtubers*, prescriptors imprescindibles per al jovent. Javi Polinario, periodista i autor del llibre *Cómo divulgar la ciencia en redes sociales*, ho explica així: “Els *youtubers* faciliten que el contingut arribi a la gent de manera més atractiva i comprensible”.

“És una connexió entre nosaltres i el nostre públic. Aquesta connexió de «T’estic parlant de tu a tu i no des d’un altar científic» fa efecte en la gent jove”, opina Rocío Vidal.

Per la seva banda, l’infermer Marc Fortes, director d’Infermera Virtual, un projecte de promoció de la salut i d’educació en salut a través de web, apli i també de les xarxes socials, encara afegeix altres avantatges, com ara l’anonimat i la serialitat dels continguts que ofereix la plataforma: “Pots veure vídeos sobre com deixar de fumar i, si després no funciona, no has de donar explicacions a ningú. En canvi, si vas a la infermera perquè t’ajudi, al cap de dues setmanes has de tornar-hi i explicar-li que no has pogut”, explica l’infermer.

Divulgació
YouTube permet arribar a més públic, les 24 hores i amb més impacte

Perills
La falta de rigor i l’assetjament són l’altra cara de la plataforma

A més, el fet de tenir cada setmana nous vídeos que t’ajuden, per exemple a menjar sa o a fer exercici, diu Fortes, “permet fer el canvi d’hàbit”. També, afegeix aquest infermer, “l’admiració i respecte” que els usuaris senten pels prescriptors és una motivació addicional per deixar de fumar o millorar el son, ja que

potser se’ls fa més cas que a la infermera o la metgessa.

Fets i mentides

Però YouTube també és una plataforma on creix la desinformació, com constata l’estudi *The global disinformation order*, de l’Oxford Internet Institute. La falta de rigor, les malin-

La Gata de Schrödinger, l’assot de les pseudociències

‘Youtuber’: Rocío Vidal
Canal: La Gata de Schrödinger
Temàtica: Ciència

Des del canal de YouTube La Gata de Schrödinger, la periodista valenciana Rocío Vidal divulga la ciència “des d’una perspectiva escèptica i amb un toc d’humor”. Els seus vídeos sumen prop de 12,5 milions de visualitzacions i té una comunitat de 296.000 fidels. En els seus vídeos tracta qüestions com el canvi climàtic, el càncer o l’existència de Déu. Però, sobretot, Vidal pretén qüestionar les pseudocièn-

cies i els seus continguts esdevenen un autèntic assot per als convençuts de l’homeopatia, el reiki, el terraplanisme o la quiromància.

“Ja em podeu matar”, diu Vidal en un dels seus vídeos després de sentir fal·làcies. Les seves expressions d’incredulitat també molesten. “Quan desmunto coses de les pseudociències hi ha molta gent que sent que està atacant la seva identitat. Ja sabia des del principi que tindria molta resistència”, reconeix. Però els *haters* no només li venen per això, també per ser

dona, jove i periodista –i no científica–. “Presto atenció a les crítiques constructives del contingut, però no a la gent que em critica pel que soc”, afegeix la *youtuber*, que també va relatar en un vídeo com li van *hackejar* el compte de Twitter i la van humiliar. “YouTube és una arma de doble tall: tens connexió directa amb la teva comunitat però, d’altra banda, hi ha molta gent que s’escuda en l’anonimat i et pot assetjar”, lamenta.

Vidal es concentra en el suport i les felicitacions i divulga també en altres

xarxes, en mitjans i amb el seu llibre *¡Que le den a la ciencia!* Assegura que el seu públic majoritari té entre 20 i 30 anys, una mitjana més alta que el públic d’altres *youtubers*. També té –diu– un 40% de públic femení, una *rara avis* en un món, el de la divulgació científica a YouTube, dominat per ells. El seu anhel és arribar a tothom: “Vull transmetre que la cultura científica no només ha d’interessar la gent que estudia ciència. S’ha de trencar aquesta barrera, perquè la ciència és a tot arreu i ens afecta a tots”.

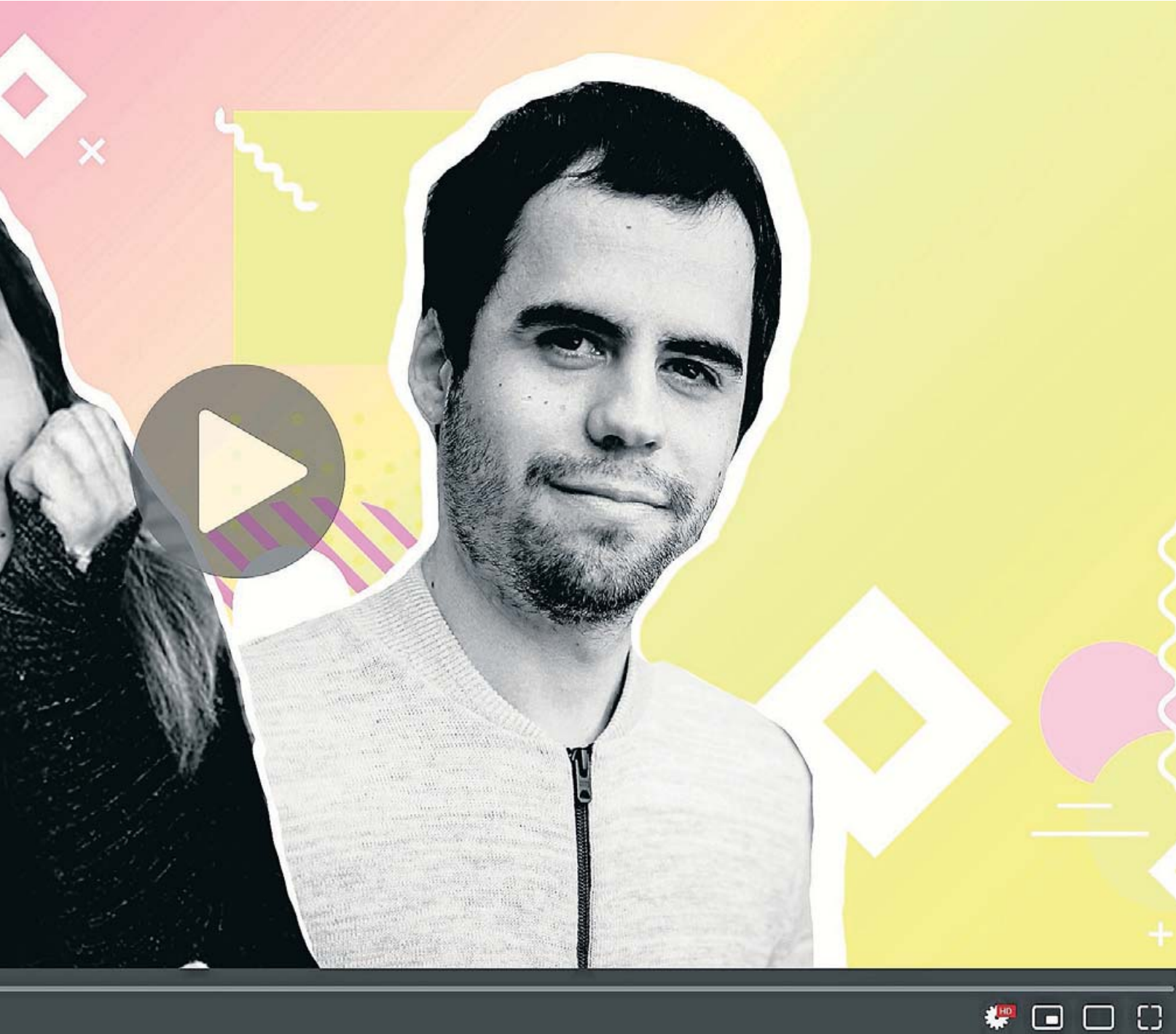
RESTAURACIÓ LIMITADA AL CARRER GIRONA

L'Ajuntament de Barcelona ha aprovat un pla d'usos per limitar la restauració i l'oci al carrer Girona, que es vol pacificar perquè sigui l'eix d'una nova superilla. L'Ajuntament ja va dictar

una suspensió de les llicències en aquesta via fa un any i ara ha tirat endavant el pla per regular les activitats que s'hi admetran. No s'hi podran obrir locals de joc, establiments amb

màquines expenedores d'aliments ni *meublés*. També s'han establert uns radis de distàncies mínimes per a la restauració, els autoserveis i la venda o lloguer de bicis i patinets.

JORDI OLIVÉ

CdeCiencia, inspiració per al jovent des de Badalona

'Youtuber': Martí Montferrer
Canal: CdeCiencia
Temàtica: Ciència

"Vaig començar molt *cutre*, com tots", confessa Martí Montferrer, un badaloní que mentre estudiava geologia a la UB va obrir CdeCiencia, un canal de divulgació a YouTube que ara compta amb 1,27 milions de subscriptors i suma 97 milions de visualitzacions. La seva producció s'ha anat sofisticant i avui promet quatre vídeos al mes: la primera setmana, un recull de notícies científiques; la segona, un "megatutorial"; la tercera, "pinzellades de ciència", i la quarta, un vídeo llarg d'un tema en profunditat. "He afegit sèries, que em donen més peu a incorporar bromes, humor, referències culturals, i també un tipus de vídeos de ficció en què m'invento una història per aprofitar-la per ficar-hi divulgació", explica.

Quant d'oxigen li queda a la Terra? ¿Es pot superar la velocitat de la llum? Són algunes de les preguntes que es planteja en els seus vídeos, que diu que són vistos per gent de totes les edats, sobretot d'entre 16 i 17 anys. Es congratula que alguns joves es plantegin estudiar carreres científiques inspirats pels seus vídeos. També atén i escolta la comunitat: "De vegades he après coses i he fet canvis gràcies al que m'han dit. Per això tenir *feedback* està molt bé". Té també un canal secundari, Cogitare.

terpretacions o l'assetjament dels anomenats *haters* mostren la cara més amarga de la plataforma.

"YouTube també és un lloc on hi ha massa soroll: tan aviat trobes ciència com pseudociència. Cal fer valdre la teva rigorositat", opina Polinario. "És molt difícil determinar què és rigorós i què no ho és", reflexiona Martí Montferrer, que, com Rocío Vidal, considera que cal protegir la llibertat d'expressió, també dels que poden enganyar o estafar. "No m'agrada la censura. La gent ha de tenir totes les opcions i informar-se. La falta de rigor es combat amb més coneixement, no censurant", diu Vidal.

En el seu vídeo mensual de notícies científiques, Montferrer comparteix els enllaços de les fonts que ha fet servir per als seus continguts, perquè, si ho volen, els internautes hi aprofundeixin. Els enllaços, explica, són un segell de qualitat i de confiança.

"Cal mencionar les referències bibliogràfiques i dels estudis", assenyala Polinario, que dona altres pautes als internautes per identificar continguts veraces i de qualitat, com ara saber si darrere del vídeo hi ha un

professional de la ciència o la salut o un expert d'una societat científica o una associació de comunicació.

Fortes veu perillosa la desinformació sobre salut a YouTube: "Contribueix a la desconfiança respecte als metges i les infermeres que intentem fer les coses dins la normalitat, perquè nosaltres no donem l'esperança que dona un titular que diu, per exemple, que si deixes de menjar gluten et curaràs del càncer".

Però a més de les mentides, les males interpretacions o el sentiment de superació després de veure un determinat contingut també comporten riscos. De vegades no hi ha receptes universals, per exemple, per a la diabetis o els problemes amb l'alletament, així que alguns vídeos poden arribar a confondre. Però no només el públic s'emporta efectes no desitjats. Per als creadors, els *haters* que els assetgen són una autèntica pedra a la sabata.

La ciència no és avorrida

Bromes, efectes especials, expressions facials que provoquen riure, mems... Els *youtubers* tenen en

Influència Els 'youtubers' arriben a despertar la vocació científica dels usuaris

l'humor un gran aliat per a la divulgació. Amb les seves estratègies la ciència ha deixat de ser avorrida per a molta gent. Les seves maneres de comunicar, però, tenen tant partidaris com detractors. Polinario explica les reticències d'alguns investigadors senyors: "Els fa por l'existència d'un debat públic a les xarxes perquè no creuen que el públic hi tingui res a aportar, i preferixen parlar només amb els seus col·legues amb criteri".

Per a aquest periodista això és un posicionament erroni. Diu que les aportacions dels internautes ajuden els científics a "saber com està afectant la seva recerca i a orientar el seu pròxim projecte segons les necessitats" de la societat. "La gent busca informar-se d'una manera entretinguda", recalca La Gata de Schrödinger. Els seus continguts també penetren a l'aula: alguns docents comencen les classes amb vídeos com els seus per captar l'atenció de l'alumnat i després poder-hi aprofundir.

"No fem la tasca d'un educador -puntualitza Vidal-. No som pro-

fessors, però ens complementem amb ells molt bé. El sistema educatiu ha de saber quines formes de comunicar-se i divertir-se tenen els joves actualment per poder aplicar-ho a l'aula", opina la periodista científica. Montferrer hi coincideix: "Nosaltres no podem dedicar-nos als dubtes concrets. Aquesta és una tasca del professor, i és insubstituïble. El que sí que podem fer és motivar l'alumnat". CdCiencia explica orgullós la satisfacció que sent quan li confessen que vídeos seus han despertat vocacions científiques. Enfermera en Evolución, La Hiperactina, Don Sacarino, Fanny Psiquiatra... La llista de *youtubers* dels camps de la medicina i la salut també és ben llarga.

El director d'Infermera Virtual defensa que els professionals siguin capaços de divulgar a la xarxa al mateix temps que creen continguts i fan "pedagogia sense ser *haters*". YouTube busca ser també l'enciclopèdia del segle XXI, una enciclopèdia que no pesa i que et parla, et mira i et fa riure. ■